

Razsvitlja ga človeku vera,
zlatí ga sladko upanje,
ljubezni roka ga odpira,
mu vžiga mile zvezdice;
prijazno se nad njim igrajo,
v višavi jasni lesketajo.

Ah, tam je hrepenenje moje,
tam raj zgubljeni, dragi dom,
tam sem sadilo upe svoje,
ki želó nikdar jih ne bom,
tam bi se v radosti topilo,
z veselimi veselo bilo!

Na grobih

Blagor mu, ki se spočije,
v črni prsti v Bogu spi!
Lepše sonce njemu sije,
lepša zarja rumeni.

Žezla, palice beraške,
kdo med temi zbiral bo?
Krone, krila siromaške,
komu mar je tam za to?

Tiha zemlja ga ne drami,
strasti ne buči vihar;
bratoljubje vlada v jami,
greje prah ljubezni žar.

Krije vse odeja ena,
reve in škrlatinke;
zgrinja travica zelena
vsem enake prtiče.

Bridke toge, bolečine,
duhomorni trop skrbi,
žalovanje grenko mine,
potok solz se posuši.

Kar je črna zemlja dala,
vzeme črna zemlja spet;
duša je iz ječe vstala,
spela se nad zvezdni svet.

Ne slepi rumeno zláto,
čast, ime, naslov in stan;
smrt pobrati pod lopato,
kar rodil je beli dan.

Blagor mu, ki se spočije,
v črni zemlji v Bogu spi!
Lepše sonce njemu sije,
lepša zarja rumeni.

(Pesmi so izbrane iz: Cegnar, Pesmi 1860 in Slovenski glasnik 1860.)

JURČEK

Jurček je bil čuden otrok, čokate in srednje postave in tako gibčnih in krepkih udov, da se mu je čudil vsak, kdor ga je poznal. Kakor veriverica je plezal po visokih drevesih in skalal po slamnatih strehah. V vsej okolici ni bilo drevesa, ki bi mu on ne bil mogel do vrha. In hvala bogu, takrat je bilo krog Crngroba še nekaj pravih orjakov; pa teh starih očakov, pri katerih pogledu se srce človeku v prsah širi, je vedno manj in bati se je, da bodo sčasoma zginili celo iz lepe naše domovine. Naš Jurček jih je toliko bolj ljubil, ker so ga mikala tudi ptičja gnezda; posebno rad je zalezoval vrane. Ni čuda, da je bil večkrat v veliki nevarnosti, in če bi ga ne bil posebni angel varuh varoval, zlomil bi si bil gotovo vrat. Ker je Jurček slovel kot poseben plezalec, se je prigodilo večkrat, da so po njega pošiljali od kake druge hiše, da jim je odprl kaka zalopljena vrata, ali kje drugod koristil. V Loki so se enkrat skušali v plezanju po postavljenem mlaju; pa edini Jurček je prišel do vrha. Že od starih časov je navada, da preže sosedje na prve klobase, ki pridejo na klobasnici v peč, da bi jih ukradli; zatorej ondi, kjer jih pečejo, dobro duri

zaklepajo. Naš Jurček, kateremu so klobase močno dišale, ni rad zamujal takih priložnosti; dvakrat jih je na vrstico nabral, na vrat obesil in jih odnesel, prvikrat skoz strešno in drugikrat skoz lino v veži. Zavoljo posebnih telesnih lastnosti je bil Jurček glavar svojih tovarišev. Zmogel in ujel je vsakega; celo ako je koga po kužje lovil, kar mu je posebno dopadlo, mu ni lahko pet odnesel.

Imel pa je tudi bistro glavico; bil je čudno znajdljiv. Delal je zvonove iz ilovice in jih obešal pri drvarnici pod streho. Kaka stara kad mu je bila posebno všeč. Ni bilo drugače, moral je pod klop po sekiro, žago in svedro; kij je privezal vanjo, naredil ji je jarm in ojnice in privezal na te kako staro vrv ali kak korobač iz ličja. Nikoli ni opustil, da bi ne bil zvonil opoldne in zvečer zdravomarijo; pozabil pa tudi ni na delopust ob sobotah in pred prazniki. Veliko je tesaril, žagal, vrtal in durgljal. Delal je toporišča sekiram, cepinom, pa tudi žličnike, mišnice, stole, mize, vozičke in drugo tako orodje. Ko je bolj odrasel, ni bilo skoraj več reči pri hiši, da bi ne bila iz njegovih rok. Preživa domišljija in velika znajdljivost sta se kazali v vseh njegovih izdelkih; skoraj pri vsaki reči je kaj pre naredil, da je bila boljše za rabo, kakor ona, po kateri je delal. Njegova brana je jela hitro sloveti po soseski, ker je bila boljše od stare, kajti je prst bolj rahljala in kepe drobila. Pečal se je pa tudi z drugimi tehniškimi rečmi; vezal je počene lonce, pletel je žične mreže bolj okusno, kakor so bile tiste, ki so branile mišim v klet; posebno lepo pa je znal pletiti tičnice, jerbace in cajne iz viter in šibin in kape iz bik, ki so imele podobo tistih, ki jih nosijo v Perziji. Kovač mu je bil sosed, od njega se je naučil kovaštva in delal vsake sorte reči za kmetijske potrebe; iz starih kos je delal nože, opisal je rog iz košenih platnic z raztopljenim svincem. Od drugega sosedu se je naučil glavniške delati ter jih prodajal v Ljubljano.

Če je bil Jurček čuden otrok, kadar je bdel, je bil še veliko bolj, ko je spal. Nič posebnega ni, da je govoril skoraj celo noč v spanju, da je imel navadno glavo na tistem koncu postelje, kjer so bile poprejšnji večer noge. Uganjal je včasih prav čudne reči.

Položili so ga mati zvečer v posteljo, ki je stala na prav nizkih nogah, in se podali v izbo, katero je le stena od spalnice ločila, ter so zaprli vrata za sabo. Ko pridejo pozneje zopet v spalnico, ni bilo Jurčka več v postelji. Zastonj ga iščejo po celi spalnici; nikjer ga ni bilo. Pokličejo druge, da pomagajo iskat, pa Jurčka le ne morejo najti. »Za Božjo voljo,« pravijo mati, »saj sem ga položila spat in križ čezenj naredila, ga vendar ni kaj vzelo!« — Ko ga slednjič teta najde pod posteljo spečega, se čudijo vsi: »Kako je vendar mogel tu notri zlesti, ko je tako nizko!«

Neko noč jame Jurček očeta klicati in nastane naslednji pogovor: Jurček: »Oče!« — Oče: »Jurček!« — Vse potihne. — J.: »Oče!« — O.: »Jurij!« — J.: »I, kje pa sem?« — O.: »V postelji. — Zopet molk. — J.: »Oče!« — O.: »Jurij!« — J.: »I, kje pa sem?« — O.: »V postelji.« — J.: »Nisem ne!« — O.: »I, kje pa?« — J.: »Ne vem, pojdite no sem!« Oče vstanejo v temi in gredo potipat na posteljo in ko ne najdejo Jurčka v njej, ga pokličejo: »Jurček!« — J.: »Oče!« — O.: »Kje pa si?« — J.: »Tule.«

Oče gredo na tisto stran, od koder se jim zdi, da slišijo glas; pa ne najdejo ga. Tedaj vprašajo zopet: »Jurij! Kje pa si?« — »I, tule sem.«

Sedaj se očetu zdi, da se Jurček na nasprotni strani glasi, in tako ga gredo zopet tja iskat. Pa ko tja pridejo, čujejo njegov glas zopet na oni strani. Tako iščejo večkrat zdaj tu, zdaj tam zastonj. Prižgejo luč; sedaj šele ga

najdejo nad lastno glavo na tesni polici med štrenami, kjer je spravljal zanjke za ptičji lov. Oče pristavijo stol in ko ga jemljejo izmed štren, govore: »I, kako je vendar prišel otrok po steni gor tako visoko in zlezal na tako tesno polico!«

Jurček je bil že kakih devet let star in spal je v senu na hlevu. Ker je pa ponoči večkrat okrog lazil, se mu primeri enkrat, da stakne ravno luknjo v stropu nad hlevom. Luknja je luknja; Jurček se je volu za lojtro pokladal. Udaril se ravno ni, pa pretresel se je vendar toliko, da se mu je zdelo, da ne leži ravno na svoji postelji. Hlapec mu je prišel v pomoč, ko ga je zaslišal in videl, kaj in kako se mu je prigodilo.

Neko noč okrog polnoči vstane Jurček in gre čez dvor ter potrka s pestjo na dvorna vrata. V veži sta bila teta in učenec latinskih šol, ki je bil doma. Žgali so ravno žganje iz medicine in torej celo noč čuli. »Kdo je?« vpraša teta, ko čuje trkati. »Jaz,« zavrne Jurček. »I, kaj pa hočeš?« vpraša učenec in dobi za odgovor: »I, kar koli!« Vrata se odprejo, Jurček stopi v zašarjeno vežo, se prav lepo ogiblje vsega, kar mu je bilo na poti, gre v izbo, si poišče čevlje, jih obuje ter se vrne zopet skoz vežo na dvor. Na tetino vprašanje: »I, kam pa vendar greš?« odgovori: »I, kamor koli!« Zjutraj pride Jurček h kosilu ves zamišljen, nekaj časa tiho sedi in pogleduje pod noge; potem pa se oglasi ter reče: »To je pa vendar čudno!« — »Kaj je čudno?« rečejo oče. Jurček: »Prav dobro vem, da sem sinoči čevlje sezul; Bog ve, kako to, da sem obut vstal!« Oče: »Ker si obut spat šel; na nogah ti čez noč niso zrasli.« Teta: »Ali ne veš, da si prišel na dvorna vrata? Ko sem ti odprla, si šel v hišo, si se obul in šel spet spat. Le čudim se, kako si čevlje poiskal.« In to je bilo res največje čudo, kajti pod klopmi je ležal velik zagreb starih in novih čevljev in škrpetov na urbas, na kveder in na durhnat. Jurček pa je zvečer svoje čevlje tako spravljaj, da jih zjutraj ni mogel nikoli najti. Če je tudi že enega obul, drugega je bilo treba še pod vsemi klopmi iskati. Resda, mati so ga velikokrat karali zaradi tega, pa medtem so mu vendar še iskati pomagali.

Preteklo še ni štirinajst dni po tej prigodi, ko zapusti Jurček zopet svojo posteljo. Tokrat ga je vzdignilo vrabčje gnezdo. Gre čez dvor, spleza na veliko kislarico, ki je stala v vrtu zraven vodnjaka, pobere jajčeca iz gnezda in se vrne proti hlevu. Ko pride na dvor, mu pade iz rok eno jajce in ta prigodek ga zbudi. Spomnil se je potem toliko, da se mu je sanjalo, da je vrabcem jajčeca pobiral na veliki kislarici in prepričal se je zjutraj, da je bilo gnezdo prazno.

Drugo noč vstane, gre na sosedov vrt ter spleza na veliko hruško, kjer so gnezdile vrane. Hoče pobrati mladiče, ali huda starka ga je zbudila. Čudno mu je bilo, ko se je zbudil; ni se koj zavedel, kam da je prišel.

(Glasnik Slovenski 1859/I, str. 93—95.)

POPOTOVANJE IZ PAZINA V TRST

Bil je cvetni teden, ko sem se selil iz Pazina v Trst. Jutranja zarja je objemala plešaste glave okoli stoječih, od hudournikov razoranih gričev; posamezna drevesa in grmiči so imeli zeleno obleko in cveteče krone, iz katerih je donela živa pesem drobnih slavcev v slavo dobremu Očetu, ki je zopet zemljo odel z milo spomladjo. Le v sencih visoke Učke gore je životarila še zima, pa tudi ondi jo je morila že pomladna sapa. Čez tri leta sem bival v Pazinu,